

УДК 517.9 : 658.1

Ю.Г. Тимошенко

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків

**ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ НАПРЯМКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ**

Забезпечення захисту прав інтелектуальної власності на сьогоднішній день є одним з важливих напрямків забезпечення економічної безпеки країни.

Згідно визначенню, запропонованого Ярославом Жалило, *економічну безпеку* можна розглядати як здатність національної економіки до розширеного

відтворення з метою задоволення потреб населення та держави, а також здатність зберігати стійкість до дії зовнішніх і внутрішніх загроз. Виходячи з цього визначення, більшість експертів оцінили рівень економічної безпеки України як «низький» (середня оцінка 1,3 бали за 5-ти бальною шкалою) [1].

Під «*правом інтелектуальної власності*» в роботі розуміється право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Цивільним Кодексом та іншими законами [2].

Проблема порушення прав інтелектуальної власності останнім часом отримує все більше розповсюдження у світі. *Збитки для світової економіки* від порушення прав інтелектуальної власності за даними офіційного журналу Всесвітньої Організації Інтелектуальної Власності за 2008 рік склали приблизно 500 млрд. доларів США [3].

Говорячи про порушення в цій галузі більшість авторів вживають термін «*контрафакт*». Існує чотири основні різновиди контрафакту: 1) *власне контрафактна продукція* – це продукція, випущена з неправомірним розміщенням на ній (підробкою) фірмових товарних знаків з метою введення споживачів в оману; 2) *товар-імітатор* – продукція, випущена з копіюванням або стильовим запозиченням окремих елементів фірмових товарних знаків; товар, «подібний до ступеня зміщення» з оригінальним продуктом; 3) *фальсифікована продукція* – продукція, виготовлена з порушенням технології або неправомірним використанням знака для товарів та послуг, чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само неправомірним відтворенням товару іншої особи» [4]; 4) *паралельний ввіз* – це імпорт товарів, захищених торговою маркою, без авторизації власника торгової марки. Їх ввіз може супроводжуватися порушенням умов митних правил, зберігання, транспортування та термінів придатності товару, відсутністю повного набору споживчих сервісів.

Однією з основних проблем є так зване піратство в галузі програмного забезпечення. За даними Асоціації виробників програмного забезпечення рівень піратства програмного забезпечення на персональних комп'ютерах в Україні у 2008 році виріс на 1 процентний пункт (до 84%) у порівнянні з 2007 роком. За цим показником вона посіла 15 місце серед 110 країн світу, що приймали участь у дослідженні. При цьому в половині з охоплених дослідженням країн рівень піратства знизився, і лише в 15% – зріс. Втрати галузі від комп'ютерного піратства в Україні у 2008 році зросли до 534 млн. доларів США і вона посіла 20 місце [5].

Комп'ютерне піратство впливає не тільки на доходи компаній у цій сфері. Результати опублікованого у січні 2008 року дослідження IDC показали, що зниження рівня піратства може створити сотні тисяч робочих місць, а також ефект для економічного розвитку, який вимірюється у мільярдах доларів і супроводжується зростанням податкових надходжень, що можуть бути спрямовані на фінансування

бюджетних програм і служб на місцевому рівні [6]. Визначено, що зниження рівня комп'ютерного піратства в Україні на 10% дозволить створити 2,6 тис. нових робочих місць, збільшити надходження у вигляді податкових зборів до держбюджету на 69 млн. дол. США. Крім цього, розповсюдження контрафакту в Україні, щорічно віднімає біля 1 тис. людських життів та наносить величезну шкоду здоров'ю населенню країни [7].

Торкаючись питання боротьби з порушенням прав інтелектуальної власності, на думку фахівців основними цілями є [8]:

- 1) поновлення порушених прав та ділової репутації правовласників;
- 2) припинення протиправної діяльності;
- 3) стягнення збитків та відшкодування збитків, у тому числі, збитку бренду;
- 4) покарання правопорушників, у тому числі, через штрафи, конфіскацію майна, позбавлення волі.

Тому, можна зробити висновок, що визначення зі застосуванням сучасних економіко-математичних моделей обсягів контрафактної продукції по різних видах продукції, втрат державного бюджету та підприємств-виробників оригінальних товарів, розробка комплексу заходів боротьби з порушенням прав інтелектуальної власності є основним напрямком забезпечення економічної безпеки країни.

Список літератури

1. «Актуальные вопросы экономической безопасности Украины (аналитический отчет по результатам экспертного опроса)». – К., 2009. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: официальный веб-сайт Центра социальных исследований «СОФИЯ»: www.sofia.com.ua.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356. (зі змінами та доп.: ВВР. – 2010. – №1822-VI.).
3. «The Museum of Counterfeiting, Paris – A Walk on the Wild Side.» / Issue 1/2009 (February) / WIPO Magazine. – Режим доступу: офіційний веб-сайт World Intellectual Property Organization: <http://www.wipo.int>.
4. Про захист прав споживачів: Закон України // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 30. – Ст. 379. (в ред. Закону №3161- IV: ВВР. – 2005. – № 7. – Ст. 84).
5. Шосте щорічне міжнародне дослідження комп'ютерного піратства, оприлюднене Асоціацією виробників програмного забезпечення. – Режим доступу: офіційний веб-сайт Business Software Alliance (BSA): <http://global.bsa.org>.
6. Компанія IDC [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://www.idc.com>.
7. «Контрафактная продукция на мировом и украинском рынке». – Режим доступа: официальный веб-сайт Комитета защиты прав граждан от контрафактной продукции: <http://www.contrafactstop.org.ua>.
8. Аналитический отчет «Изменение масштабов и форм борьбы с контрафактной продукцией на российском рынке потребительских товаров в 2003-2007 гг.». – Режим доступа: официальный веб-сайт Содружества производителей фирменных торговых марок (Русбренд): <http://www.rusbrand.com>.